

**En ny tidsalder for regnskap,
skatt, avgift og kontroll**
Standard Audit File – Tax (SAF-T)

Se for deg en hverdag der du ikke trenger å tenke på rapportering til skattemyndighetene, fordi de allerede har tilgang til dataene de trenger for å fastsette skatter og avgifter i sanntid.

Sammendrag

Standard Audit File – Tax (SAF-T) er en elektronisk standard for rapportering av regnskapsdata fra virksomheter til skattemyndighetene. Gjeldende fra 1. januar 2017 kan bokføringspliktige virksomheter bli pålagt å rapportere kontospesifikasjoner, herunder alle posteringer i hovedboken, mot kunder og mot leverandører til skattemyndighetene. Standardisert rapportering gir bedre muligheter for avansert analyse i skatteetatens kontrollvirksomhet og kan effektivisere rapportering for virksomhetenes del. Økt tilgang på data vil også gi muligheter for revisor med tanke på standardisering, effektivisering og dataanalyse. Implementeringen vil dog kunne by på utfordringer, og mange lurer på hva konsekvensene er dersom man ikke klarer å etterleve kravet om implementering.

På lengre sikt åpner SAF-T for en rekke innovative muligheter og legger blant annet til rette for at mye av dagens pliktige rapportering vil kunne erstattes. Vi tror SAF-T på mange måter representerer en ny tidsalder for regnskap, skatt, avgift og kontroll, og vi forventer en spennende utvikling på området fremover.

Introduksjon

Se for deg en hverdag der du ikke trenger å tenke på rapportering til skattemyndighetene, fordi de allerede har tilgang til dataene de trenger for å fastsette skatter og avgifter i sanntid. En høring om standardisert rapportering for skatteformål er nylig avsluttet, men selv om forslaget ikke innebærer innføring av sanntidsrapportering, kan standardiseringen bidra til spennende muligheter for virksomheter, kontrollmyndigheter, revisorer og andre interessenter i regnskapsinformasjon. Den standardiserte rapporteringen gir bedre muligheter for avansert analyse i skatteetatens kontrollvirksomhet og kan effektivisere rapportering for virksomhetenes del. For enkelte virksomheter vil implementeringen kunne by på utfordringer, og mange lurer på hva konsekvensene er dersom man ikke klarer å etterleve kravet om implementering.

Standard Audit File – Tax

Standard Audit File – Tax, forkortet SAF-T, er en OECD-utviklet elektronisk standard for rapportering av regnskapsdata fra virksomheter til skattemyndighetene. Standarden angir hvilke regnskapsdata som skal utveksles, og hva slags struktur dataene skal ha. SAF-T, med lokale tilpasninger, er allerede implementert i et knippe europeiske land, deriblant Luxemburg, Nederland, Portugal, Frankrike og Polen. I Norge har SAF-T utgangspunkt i to separate initiativer: Skatteetaten utredet konsekvensene av innføring av SAF-T for rapporteringsformål, mens Regnskap Norge vurderte mulighetene for å etablere en standard for overføring av regnskapsinformasjon mellom ulike systemer. En felles gruppe bestående av Revisorforeningen, NHO, Regnskap Norge og Skatteetaten ble deretter etablert, og i 2014 anbefalte denne gruppen å innføre OECDs SAF-T-standard i Norge. Skattedirektoratet fastsetter innhold og format for standarden, og SAF-T ble i utgangspunktet foreslått innført som obligatorisk ordning fra 1. januar 2017. Ved årsskiftet var Finansdepartementet ikke ferdig med å behandle høringsvarene tilknyttet SAF-T. Med bakgrunn i dette og høringsvarene, hvorav flere høringsinstanser kritiserte den korte tidsfristen, forventes det at SAF-T vil bli en frivillig ordning frem til 1. januar 2018.

SAF-T er foreslått innført gjennom en endring i bokføringsforskriften og vil gjelde så godt som alle bokføringspliktige virksomheter. Unntakene er virksomheter som er unntatt plikten til å ha bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig, det vil si virksomheter med mindre enn fem millioner kroner i omsetning, eller som har færre enn 600 bilag i året. Dersom disse virksomhetene likevel har bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig, blir de omfattet av kravet. Skatteetaten vil i første fase kunne kreve rapportering etter standarden ved kontroll og bokettersyn, men har også gitt uttrykk for at SAF-T på sikt vil kunne anvendes i forbindelse med løpende rapportering. Første versjon av SAF-T vil inneholde krav til rapportering av kontospesifikasjoner, herunder alle poster i hovedboken, mot kunder og mot leverandører. I tillegg stilles det krav til bruk av en standardisert kontoplan og standardiserte MVA-koder. Fra myndighetenes side er det skissert en stegvis implementering av SAF-T hvor følgende elementer inngår i de ulike versjonene:

- Versjon 1: kontospesifikasjoner (hovedbok), kunde- og leverandørreskontro, og MVA-behandling
- Versjon 2: detaljerte fakturaopplysninger
- Versjon 3: bevegelser i perioden for varelager og anleggsmidler

Det er ikke foreslått tidspunkt for implementering av versjon 2 og 3.

Figur 1: SAF-T versjon 1. SAF-T rapporteres på XML-format, et format som ofte er brukt for deling av strukturerte data mellom informasjonssystemer.

Et betydelig skritt i retning av automatisk rapportering

SAF-T muliggjør i større grad en automatisert rapportering og utveksling av regnskaps-, skatte- og avgiftsinformasjon i fremtiden. Utlevering av informasjon til kontrollmyndigheter, revisorer og andre interessenter vil kunne skje ved et tastetrykk; skifte av regnskaps- eller ERP-system samt oppbevaring og sikkerhetskopi av regnskapsdata (jf. BFL § 13) vil forenkles. Eksisterende rapporteringsformat, for eksempel MVA-oppgave, næringsoppgave, A-melding og kontrolloppstilling, vil kunne erstattes.

Også hos skattemyndighetene vil administrativt arbeid kunne reduseres, men kanskje mer interessant er det at standardisert rapportering gir mulighet for mer sofistikerte analyser i Skatteetatens ettersynsvirksomhet. Ved hjelp av Skatteetatens analysemotor, SESAM, vil SAF-T-filene kunne brukes som grunnlag for en automatisk analysebasert utvelgelse til kontroll og ettersyn. Dersom analysene er gode, øker sannsynligheten for å trekke ut de riktige selskapene, og ettersynet blir dermed mer effektivt. Analysene kan skreddersys for ulike bransjer for å øke presisjonsnivået ytterligere. Dersom SAF-T på sikt også overtar deler av dagens løpende rapportering, kan Skatteetaten utføre et faktisk ettersyn av alle SAF-T-filene basert på avanserte datamodeller. Analyser kan utføres direkte på rapporterte data på transaksjonsnivå og verifiseres mot motpartens SAF-T-fil.

Internkontroll for både rapportering og drift

Økte analysemuligheter stiller også krav til god internkontroll hos selskapene. Manuelle og stikkprøvebaserte kontroller vil ikke nødvendigvis være tilstrekkelige i fremtiden. Standardiseringen gjør det enklere for myndighetene, revisorer eller andre tredjepartsinteressenter å gjennomgå samtlige transaksjoner for å avdekke feil. Virksomheter bør derfor selv bruke analyseverktøy for å kontrollere egne data før informasjonen videresendes.

En kan eksempelvis enkelt teste at alle fakturaene som danner grunnlaget for MVA-oppgaven i en gitt termin, har fakturadato i denne terminen. En annen kontroll vil være hvorvidt informasjonen i SAF-T-filene kan avstemmes mot andre pliktige oppgaver: Stemmer for eksempel MVA-beløp i SAF-T mot beløp i MVA-oppgaven, eller stemmer regnskapsmessige verdier i SAF-T mot næringsoppgaven side to og tre? Slike avstemminger vil bli nødvendig for å sikre fullstendighet og nøyaktighet i dataene, og det er viktig at virksomhetene har rutiner og prosesser for slik avstemming for å unngå unødvendige spørsmål og etterberegninger fra skattemyndighetene.

En ny hverdag for revisor

Forslaget vil ha stor innvirkning på revisors tilgang til datagrunnlag og gi muligheter for bransjen med tanke på standardisering, effektivisering og dataanalyse. Samtidig vil forslaget innebære utfordringer knyttet til omstilling og økte kompetansekrav innenfor analysemodeller og virksomhetsetterretning (Business Intelligence). Identisk format vil kunne forenkle revisjonen av små og ukompliserte oppdrag gjennom standardisering av revisjonstilnærmingen. På mer komplekse oppdrag kan en tenke seg at tidligere manuelt arbeid i større grad kan overlates til analysemodeller.

Forslaget innebærer betydelige muligheter for revisor til å skape merverdi for klient. Dette kan for eksempel gjøres gjennom å tilby kontroller og avstemminger som nevnt ovenfor. Andre muligheter knytter seg til referansetesting (benchmarking) av nøkkeltall, avdekking av feil og svakheter i internkontroll og verifisering samt dokumentering av data som skal oversendes skatteetaten, slik at ingen overraskelser inntreffer ved bokettersyn. Dette vil medføre strenge krav til tilpasning, og tolkning av analyseresultater og anvendelsen av resultatene vil være avgjørende for om revisor klarer å utnytte potensialet som ligger i et standard rapporteringsformat.

Kan være ressurskrevende

Det er systemleverandørene som må tilpasse regnskapssystemene slik at disse kan levere regnskapsinformasjonen i henhold til den nye standarden. Erfaringsvis ser vi at klargjøring for SAF-T er mer komplisert enn det ser ut ved første øyekast. Særlig gjelder dette større virksomheter som ofte har en kompleks organisering, prosessstyring og systemarkitektur. Økt kompleksitet medfører økt ressursbehov. Et eksempel som kan medføre økt kompleksitet, omfatter bruk av egenutviklede regnskapssystemer, hvor det blir nødvendig for virksomheten selv å utvikle SAF-T-funksjonalitet. Et annet eksempel er bruk av flere ulike forsystemer (for eksempel kunderskontroll i faktureringsystem). Regnskapsinformasjonen fra flere kilde-systemer må i SAF-T-rapporten sammenstilles og inkluderes i én enkelt SAF-T-rapport eller knyttes sammen ved bruk av unike identifikatorer slik at myndighetene på sin side kan sammenstille informasjonen. Denne typen tilpasninger krever ofte skreddersøm for den enkelte virksomhet, og flere virksomheter med en mer komplisert systemarkitektur velger å benytte seg av tredjeparts rapporteringsløsninger.

SAF-T stiller krav til at virksomheter rapporterer med standard kontoplan fra Regnskap Norge og med MVA-koder utarbeidet av Skatteetaten i samarbeid med Sticos. For dem som allerede følger standard kontoplan (NS 4102), vil dette ikke være problematisk, men for dem som rapporterer på et annet oppsett, vil man måtte endre kontoplan eller koble egen kontoplan mot den obligatoriske kontoplanen. Dette kan være krevende for selskaper hvor standard kontoplan ikke er naturlig å bruke, for eksempel selskaper innenfor olje og gass samt finansindustrien. Dette ble også nevnt som en mulig utfordring i enkelte høringsuttalelser. Kravet er i første omgang gjeldende på tosiffernivå, selv om det også er utarbeidet en standard firesifret kontoplan. Denne er (foreløpig) frivillig å følge. MVA-kodene er tilpasset den nye skattemeldingen for merverdiavgift som trer i kraft 1. januar 2017, og har i likhet med kontoplanen fra Regnskap Norge til hensikt å lette Skatteetatens kontrollarbeid. Det er vårt syn at Skatteetaten gjennom å standardisere på denne måten legger til rette for at SAF-T på lengre sikt vil kunne erstatte annen rapportering. I tillegg vil koblingen mot standard kontoplan og MVA-koder forenkle Skatteetatens analysearbeid i ettersynsvirksomheten, da samme modell kan kjøres på samtlige rapporterende selskaper.

Konsekvenser ved manglende etterlevelse

Manglende etterlevelse av SAF-T-kravene er et brudd på bokføringsreglene. Dette medfører bokføringspålegg. Dersom pålegget ikke følges, vil sanksjonen være tvangsmulkt. Tvangsmulkten skal normalt utgjøre ett rettsgebyr (satt til 1049 kroner i 2017) per dag. I særlige tilfeller kan tvangsmulkten settes lavere eller høyere, men begrenset oppad til ti rettsgebyr per dag. Ved fastsettelse av mulktens størrelse kan blant annet den bokføringspliktiges økonomiske situasjon og regelbruddets alvorlighetsgrad tas i betraktning. Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige én million kroner eller ilegges for lengre tid enn ett år. Bokføringspålegget, eventuelt tvangsmulkten, sendes per post til styret og hvert enkelt styremedlem i det bokføringspliktige selskapet.

Bokføringsloven åpner for strengere sanksjoner dersom overtredelsen anses som betydelig. Fra rettspraksis har saker hvor den regnskapspliktige har unnlatt å sende inn årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning et år, ikke blitt ansett som en betydelig overtredelse, slik at vi anser det som mindre sannsynlig at strengere sanksjoner enn bokføringspålegg og tvangsmulkt kan bli anvendt. Dette særlig siden Skattedirektoratet har fremhevet i sin høringsuttalelse at «det er viktig at SAF-T ikke innebærer at næringslivet påføres økte byrder i form av nye plikter og økte kostnader».

Innovasjon innenfor skatteinnkreving

SAF-T åpner for en rekke innovative muligheter på kort sikt og legger blant annet til rette for at mye av dagens pliktige rapportering vil kunne erstattes på lang sikt. Eksempler på rapportering som i stor grad bygger på samme datagrunnlaget som SAF-T, og derfor helt eller delvis kan erstattes, er MVA-oppgaven, SSB-rapportering, næringsoppgaven og årsregnskapet. Dette er også i tråd med Skatteetatens strategiplan. Noe mer visjonært, men likevel mulig, er en situasjon hvor Skatteetaten i fremtiden krever overføring av SAF-T i sanntid eller nær sanntid, og at skatt og avgift trekkes direkte på hver transaksjon. Transaksjon, rapportering og innkreving vil i så tilfelle kunne skje samtidig. Det knytter seg mange problemstillinger til løpende myndighetsfastsettelse, sanntidsberegning og oppgjør i sanntid basert på SAF-T, og vi tror neppe dette er noe som vil komme med det første. Vi mener likevel at SAF-T på mange måter representerer en ny tidsalder for regnskap, skatt, avgift og kontroll, og forventer en spennende utvikling på området fremover.

PER EVERS er partner i Deloitte Advokatfirma AS og leder for Tax Management Consulting i Norden. Han arbeider med å bistå skattefunksjoner med strategiske og operasjonelle forhold, samt å effektivisere skattefunksjonens prosesser ved bruk av teknologi. Han leder Deloitte's kompetansegruppe for SAF-T og har bistått en rekke norske og utenlandske selskap med SAF-T i Norge.

JON HENRY ROSSELAND er Manager i Deloitte Advokatfirma AS og arbeider med å bistå skattefunksjoner med strategiske og operasjonelle forhold, samt å effektivisere skattefunksjonens prosesser ved bruk av teknologi. Han har en sentral rolle i Deloitte's kompetansegruppe for SAF-T og har bistått en rekke norske og utenlandske selskap med SAF-T i Norge.

ERIK FRIISK er statsautorisert revisor i Deloitte AS. Han er siviløkonom og har Master i Regnskap og Revisjon fra BI. Han jobber hovedsakelig med revisjonsklienter innenfor bank- og finanssektoren, men har også erfaring fra konsulent- og rådgivningsoppdrag.

TOR-INGE FLAA er konsulent i Deloitte Advokatfirma AS. Han er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole og arbeider med å bistå skattefunksjonen i selskaper med strategiske og operasjonelle forhold, samt å effektivisere skattefunksjonens prosesser ved bruk av teknologi.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.